

8.10.2013

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Kunta ja aluehallinto-osasto

Viite Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö VM091:00/2013; luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

LAUSUNTO

Väestörekisterikeskus esittää kunnioittavasti viitekohdassa mainittuun lausuntopyyntöön seuraavaa:

1. Julkiseen käyttöön tarkoitetut tiedostot

1.1. Yleistä

Väestörekisterikeskus pitää kannatettavana ehdotusta siitä, että Väestötietojärjestelmään talletettuja rakennushanke- ja rakennustietoja voitaisiin avata yleiseen käyttöön julkisina tiedostoina. Väestörekisterikeskus painottaa kuitenkin, että arvioitaessa tietoa-aineistojen antamista julkiseen käyttöön, on erityisen tarkasti huomioitava se, ettei tietojen avaaminen loukkaa henkilötietojen tai yksityiselämän suojaa.

1.2. Julkiseen käyttöön saatettava tietojoukko

Väestörekisterikeskuksen alustavan käsityksen mukaan viitekohdassa mainitun hallituksen esitysluonnoksen 34 §:n 2 momentin sanamuoto antaa suhteellisen suppeat mahdollisuudet tietojen antamiseen julkiseen käyttöön. Väestörekisterikeskuksen näkemys perustuu siihen, että merkittävä osa rakennustiedoista voidaan yhdistää henkilöön tai henkilöiden elinolosuhteisiin, jolloin tiedot luokitellaan henkilötiedoiksi, eikä niitä voitaisi luovuttaa julkiseen käyttöön.

Edellä mainittuun liittyen haasteellista ei niinkään olisi se, etteikö tiedoista voitaisi poistaa kaikki tunniste- ja yksilöintitiedot. Samoin tiedot voitaisiin käsitellä niin, ettei niistä ole mahdollista tunnistaa yksittäistä henkilöä. Väestörekisterikeskuksen näkemyksen mukaan haasteellista on se, että merkittävän osan rakennustiedosta voidaan katsoa kuvaavan luonnollisen henkilön elinolosuhteita. Tällöin niiden tarjoaminen julkiseen käyttöön ei ole mahdollista esitetyn lakiluonnoksen 34 § 2 momentin mukaisesti.

Väestörekisterikeskus arvioi kuitenkin alustavasti, että ainakin rakennustunnukset, rakennusten koordinaatit, rakennusten sijaintiosoitteet (käsittäen kadunnimen sekä rakennuksen numeron) ovat sellaisia tietoja, joiden ei voida katsoa sisältävän tietoa

8.10.2013

henkilön elinolosuhteista ja näin ollen ne voitaisiin julkaista julkisena tietona. Laki kuitenkin jättää VRK:lle harkintavallan tietojen avaamisen laajuudesta.

1.3. Kustannukset

Kuten hallituksen esitysluonnoksessa on arvioitu, julkiseen käyttöön tarkoitettujen tiedostojen osalta syntyisi rajapintapalvelun tai muun vastaavan tietojen tarjoamiseen tarvittavan palvelun rakentamisesta joitain kymmeniä tuhansia euroja. Aineiston tuottamisesta ja päivittämisestä vuositasolla syntyisi kustannukset, jotka riippuvat välityskanavasta ja tietojen ajantasaisuudesta. Väestörekisterikeskuksen mukaan voidaan pitää hyvin realistisinä vähintään 50 000 euron jatkuvia kustannuksia.

Jos Väestörekisterikeskuksen mahdollisina julkiseen käyttöön luovuttamina tietoina olisivat: rakennustunnukset, rakennusten osoite- ja koordinaattitiedot, olisivat vuositasolla näiden tietojen avaamisesta Väestörekisterikeskukselle aiheutuvat suorat tulonmenetykset arviolta suuruusluokaltaan noin 200 000 euroa.

Väestörekisterikeskus toteaa kuitenkin, että mikäli henkilötietojen ja yksityiselämän suoja huomioiden olisi mahdollista saattaa julkiseen käyttöön rakennusten ominaisuuksien edellisessä kappaleessa esitettyä suuremmassa määrin, tulonmenetykset voitaisiin arvioida olevan edellä mainittua merkittävästi suurempia. Lisäksi mikäli julkisena tietona luovutettujen rakennustietojen avulla voitaisiin kartoittaa markkinoinnin kohdejoukkoja ja hakea osoitteita markkinointipostituksiin, voidaan sillä korvata VRK:lta saatavat palvelut. Tämä puolestaan vaikuttaisi Väestörekisterikeskuksen markkinointipöiminnöistä saataviin tuloihin siten, että tuloja jäisi arvion mukaan 250 000 € saamatta. Näin ollen Väestörekisterikeskuksen kokonaistulonmenetykset tietojen avaamisen yhteydessä voivat olla kokonaisuudessaan noin 500 000 euroa vuodessa.

Tällöin Väestörekisterikeskuksen ei ole mahdollista kattaa suuria toimintamenojen lisäyksiä toimintamäärärahoistaan, vaan tulonmenetykset olisi huomioitava Väestörekisterikeskuksen määrärahojen lisäyksenä valtion talousarvioesityksessä.

1.4. Aikataulu

Väestörekisterikeskus toteaa, että avoimena julkistettavien tietoihin liittyvä periaatteiden ja käytänteiden luominen sekä tekniikan ja muiden tarvittavien toimintojen toteuttaminen on tehtävä huolellisesti, erityisesti huomioiden henkilötietojen ja yksityiselämän suoja. Valmistelutyöhön on syytä varata kohtuullisesti aikaa. Näin ollen Väestörekisterikeskus pitää hyvänä, että hallituksen esityksen perusteluissa on tuotu esille, että tietoaineistojen julkaiseminen voisi tapahtua viimeistään keväällä 2015. Tällöin myös työhön tarvittavat varat on helpompi huomioida Väestörekisterikeskuksen vuosisuunnittelussa.

2. Siirtymäsäännökset

Viitekohdassa mainitussa luonnoksessa hallituksen esitykseksi ei esitetä muutoksia lain 80 §:n siirtymäsäännöksiin. Väestörekisterikeskus esittää kuitenkin 80 §:n 1 ja 2 momenttia muutettaviksi seuraavasti:

1. Väestörekisterikeskuksen on saatettava väestötietojärjestelmän automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidetty tietojärjestelmä ja varmennetun sähköisen asioinnin tekninen palvelujärjestelmä tämän lain mukaisiksi viimeistään vuoden 2014 loppuun mennessä.

8.10.2013

2. Väestörekisterikeskuksen on annettava rakennuksille, joiden tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään tämän lain voimaan tullessa, pysyvä rakennustunnus viimeistään vuoden 2014 loppuun mennessä.

Perusteena muutosehdotukselle on se, että pysyvän rakennustunnuksen toteuttamiseen liittyvät sovellusmuutokset ovat osoittautuneet ennakoitua monimutkaisemmiksi ja siten myös suuritöisemmiksi. Samassa yhteydessä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi toteuttaa muitakin väestötietojärjestelmän kokonaisarkkitehtuurin kannalta tarkoituksenmukaisia uudistuksia. Sovellustoteutuksissa on muun muassa siirrytty kolmitasoarkkitehtuuriin, jossa sovellukset on erotettu tietokannasta välitason ratkaisuilla. Samoin tässä yhteydessä on toteutettava Maanmittauslaitoksen aloitteesta toteutetun pysyvän kiinteistötunnuksen käyttöönotosta aiheutuvat ohjelmistomuutokset.

Tämän seurauksena muun muassa rakennus- ja huoneistotietojen käsittelysovelluksen toteutus on viivästynyt siinä määrin, se aiheuttaa merkittävän riskin EU-vaalien 2014 toimeenpanolle. Oleellinen edellytys vaalien toteuttamiselle on toimiva rakennus- ja huoneistotietojen käsittelysovellus, ja uuden sovelluksen valmistumiseen liittyy erittäin merkittävä riski. Toisena perusteena käyttöönoton siirtämiselle on se, että väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistotietojen ylläpitosovellustoimitusten viivästyminen on viivästyttänyt VRK:n asiakkaiden pysyvästä rakennustunnuksesta aiheutuvia sovellusmuutoksia ja niiden testausta, joten myös Väestörekisterikeskuksen asiakkaat ovat esittäneet huolensa liian kireästä aikataulusta, jolla heidän pitäisi ennättää tehdä omien järjestelmiensä muutokset ennen pysyvän rakennustunnuksen käyttöönottoa. Millekään osapuolelle ei aiheudu haittaa käyttöönoton viivästyisestä.

Lakia väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista muutettiin muutossäädöksellä 15.2.2013/156 siten, että lain 80 §:n 1 momentissa säädetty siirtymäaika väestötietojärjestelmän saattamiselle lain mukaiseksi pidennettiin samaksi kuin pysyvän rakennustunnuksen antamista koskeva siirtymäaika. Perusteena muutokselle oli se, että tietyt 80 §:n 1 momentissa tarkoitetut sovellusmuutokset kuten kiinteistöjen saantotietojen käsittelyn muuttaminen ja rakennusten historiatietojen säilyttäminen tehdään suoraan pysyvän rakennustunnuksen sisältävään ohjelmistoversioon. Selvyyden vuoksi on syytä todeta, että tämä ei tarkoita muiden edellisessä siirtymäsäännöksen muuttamisen yhteydessä (HE 142/2012) yksilöityjen sovellusmuutosten toteuttamisen viivästyistä. Lisäksi on syytä todeta, että jos kuolinpesän yhteyshenkilötiedon tallentamisesta ei luovutakaan, kuten viitekohdassa mainitussa hallituksen esityksen luonnoksessa esitetään, kuolinpesän yhteyshenkilötiedon tallettaminen voitaisiin toteuttaa vasta nyt ehdotettavan pidennetyn siirtymäajan kuluessa.

HJT/Jukka Mäkelä

LAUSUNTO

1723/040/13 4 (4)

8.10.2013

3. Muut huomiot

Selvyyden vuoksi on hyvä todeta, että nykyinen väestötietolain 34 §:n 2 momentti siirretään momentiksi kolme.

Ylijohtaja

Hannu Luntiala

Johtaja

Lea Krohns